

# Webinar Invloed van Sturge-Weber op de mond en tanden

## 22 april 2021

dr. Maarten Koudstaal, kaakchirurg, Erasmus MC Rotterdam  
drs. Stephen Tjoa, orthodontist, Erasmus MC Rotterdam

Willemien heet de sprekers namens het bestuur van harte welkom. Het is erg fijn dat ze naast een artikel in de nieuwsbrief ook dit webinar willen verzorgen.

SWS: weefsel overgroei en het gebit

- manifestaties rond de mond
- mondgezondheid
- orthodontie
- kaakchirurgie
- take home message

Manifestaties rond de mond

- Enkelzijdige vaatmalformaties (hemangiomen) komen voor bij ongeveer 40% van de mensen met SWS. Tandenzond, vaattekening in het slijmvlies.
- Hemangiomen op lippen: bovenkaak gekanteld, verdikking weefsels.
- Hemangiomen gehemelte: verkleuring slijmvlies, tandvlees nog niet zo opgezet. Problemen met schoonhouden, bijten en kauwen.
- Hemangiomen tong/mondbodem: Tong macroglossi, grotere tong, problemen verdrukking tanden. Geen evenwicht in spanning van lippen, kan ook invloed hebben op spraak en slikfunctie. Invloed op kaakvorm.
- Hemangiomen tandvlees: Esthetisch, zichtbaar bij het lachen, overgroei kan hinder geven bij schoonhouden. Gevolg tandvleesontsteking.

Mondgezondheid

- Kindertandarts of centrum bijzondere tandheelkunde bezoeken na doorbreken eerste tand. Kind leert dat tandartsbezoek er bij hoort, gewenning in stoel.
- Overgroei tandvlees, bot en/of lippen.
- Afwijkende eruptie, vaak sneller.
- Afwijkende positie van doorbreken.
  - Enkelzijdig aan aangedane zijde, tanden komen sneller en op afwijkende posities door.
- Bijwerkingen van anti-epileptica: overgroei tandvlees, tandvleesontsteking
- Mondademhaling (secundair) biofilm + irritatie gingiva als je je lippen niet goed op elkaar krijgt.

Vicieuze cirkel: overgroei → afwijkende doorbraak → mondhygiëne moeilijker (lastig poetsen, gaatjes) → tandvleesontsteking → overgroei

Richtlijn SWS

- meekijken kaakchirurg/orthodontist vanaf 6 jaar op indicatie
  - (kinder)tandarts of centrum bijzondere tandheelkunde
  - mondhygiënist
  - paradontoloog
- Zolang de patiënt nog onder behandeling is van de paradontoloog, wordt er nog niet begonnen met orthodontie. Eerst moet de tandverzorging goed zijn. Beugel maakt het nog moeilijker om te poetsen, met als gevolg meer ontstekingen en overgroei.
- Witte ontkalking ontstaat door slecht poetsen, tandvlees wordt dik en groot.

## Orthodontie en SWS

- Optimaliseren van de stand van tanden (kaken)
- Hoofddoel: verbetering van de functie van het gebit.
- Type beugel afhankelijk van het probleem
- Voordelen: makkelijker schoonhouden, esthetisch

## Timing

- 6 maanden na geboorte eerste melktanden
- 3,5 jaar alle melktanden aanwezig
- 6-8 jaar blijvende kiezen komen door
- 11-12 jaar hoektanden en kleine kiezen komen door.

## Orthodontie en SWS

- Op indicatie meekijken vanaf het wisselgebit 6-8 jaar
- Duidelijke doelstellingen per behandelfase
- Levenslange retentie, meer relapse gevoelig
  - retentie = draadjes achter tanden, nachtbeugel
- Perfecte mondhygiëne

## Hoe werkt een beugel?

Tand = trein, slotjes zijn wielen van de trein, het draadje zijn de rails.

Osteoclasten zijn cellen die het bot oplossen. Zo bewegen de tanden van links naar rechts.

Vraag: Tandvlees is na operatie weg, maar groeit dit weer terug?

In dit geval was het een andere situatie; de bovenkaak hing erg omlaag. Er is een stuk tussen het bot uit gehaald waardoor het tandvlees minder zichtbaar is.

## Orthodontie

- Orthodontie kan ook op volwassen leeftijd.
- Let op goede mondhygiëne.
- Extracties alleen na nauw overleg.
- Kaakoperatie in nauw overleg, nagaan of arts ervaring heeft met SWS.  
Let op bij procedures waar bloedingen kunnen optreden. Goed bespreken wat de risico's zijn.
- Transfusie
- Medicatie
- Afdrukken
- Injecties scleroserende medicatie
- Lokale anti-stolling

## Kaakchirurgie

- Tandheelkundige procedures, als kaakchirurg zeker weet dat het veilig kan  
Digitaal plannen wat je precies wilt, weten dat er geen grote bloedvaten in het gebied zijn die gevaarlijk kunnen zijn. CT scan voor de operatie. Grote operaties zijn niet vaak nodig, maar Koudstaal wilde het toch even laten zien.
- Tandvleescorrecties: overgroei door SWS zelf, anti-epileptica, hygiëne of esthetiek
- Pyogenic granuloom (ontsteking), relatief kleine ingreep

## Kaakchirurgische ingrepen

Effect van vergroeiing, druk op de kaak, verdikking huid en bovenlip. Bovenkaak en bovenlip zijn gekanteld en in de verdrinking.

## Take home message

1. Tandheelkundige behandelingen zouden gericht moeten zijn op het voorkomen van problemen.
2. Patiënten moeten worden geïnstrueerd en gemotiveerd om consequent te werken aan een optimale mondhygiëne om gaatjes en overgroei van het tandvlees (als gevolg van tandvleesontstekingen) te voorkomen/beperken.

Koudstaal stelt Paola en Elske even voor. Paola is orthodontist, Elske is kaakchirurg. Zij zitten bij hem in het team.

## Vragen

### **Wat houdt optimale mondhygiëne in bij sterk hypertrofisch tandvlees? Hoe vaak poetsen, speciale tandpasta?**

Poetsen met dik tandvlees is erg moeilijk. Je wilt niet dat je in een vicieuze cirkel komt. Als het erg dik is, kan je zelf niet zo diep komen. Techniek van poetsen is belangrijk, de manier waarop je dit doet. Dit kan worden aangeleerd door tandarts of mondhygiënist. Als het te dik en opgezwollen is, is weghalen een oplossing.

### **Moet je het tandvlees ook meepoetsen?**

Ja, absoluut. Tandplak blijft altijd zitten op de overgang tandvlees en tand zelf. Pocket van de tand onder het tandvlees is lastig bereikbaar.

Als het terug blijft komen, moet je toch naar de kaakchirurg om de situatie te verbeteren.

### **Casus 1**

Man, oudere leeftijd, laatste jaar plotseling overbite. Tandarts geeft aan dat tanden bij ouderdom wat losser gaat zitten, twijfelt of wijnvlek oorzaak zou kunnen zijn. Gaat dit door of houdt dit weer op? Bovenstanden staan ver vooruit t.o.v. ondergebit; geen spleten bij voortanden.

Dit is niet herkenbaar voor Tjoa. Krachtbalans verandert in gebit, tong ene kant, lippen andere kant.

Misschien dat ondertanden scheef zijn gaan staan? Dit is niet het geval.

Koudstaal: een of beide zijden? Rechts iets meer, kant waar wijnvlek zit. Niet direct herkenbaar. Leidt nog niet tot klachten, maar de vraag is hoe ver het doorgaat. Goed om er een keer naar te laten kijken.

### **Casus 2**

Zoon, 37 jaar, in kindertijd via orthodontist een beugel, daarna ijzerdraad achter tanden. Tien jaar geleden eruit, hoefde niet opnieuw. Tjoa gaf tijdens presentatie aan dat het levenslang moet.

Tjoa geeft aan dat de gedachte vroeger was: tanden rechtzetten, stabiliseren en klaar. Maar tanden zullen hele leven lang willen bewegen. Door spalkje en nachtbeugel houd je dit vast. Ene patiënt is gevoeliger dan de ander, maar je ziet dat het toch weer scheef gaat.

Tandarts kan dit zelf weer plaatsen en anders via orthodontist.

### **Casus 3**

Kind slikt sinds 1 jaar anti-epileptica, laatste controle 6-7 bijna-gaatjes. Tandarts kijkt het nog even aan.

Voorgaande keren was er nog niets, kan dit met medicatie te maken hebben?

Anti-epileptica en gaatjes hebben geen relatie. Dit verzwakt niet de tanden. Mondhygiëne is belangrijk.

Laatste jaar beetje overgroei, blijft nu stabiel. Gebruik raggertje is lastig door het tandvlees dat daar al zit.

Controle bij eigen tandarts kan als hij voldoende kennis heeft, maar als tandvlees meer problemen geeft is doorverwijzing nodig. Belangrijk is te kijken of gaatjes alleen zitten waar tandvlees opgezwollen is of door hele mond? Als het echt aan een kant is, kan dit de oorzaak zijn.

Tip: gebruik elektrische tandenborstel. Door overgroei is poetsen erg lastig. Gaatjes komen niet alleen door slecht poetsen. Andere oorzaken: hele dag door eten, manier hoe je eet of drinkt (lang in je mond houden).

### **Casus 4**

Zoon 23 jaar, tanden stonden door elkaar en in dubbele rijen, staan nu heel mooi. 15 jaar toen beugel eruit ging. Bewegen nu toch ondanks de draadjes. Kieren tussen de tanden worden groter.

Tjoa: Draadjes kunnen door haarscheuren meer speling geven en spleetjes veroorzaken. Laten controleren en evt. nieuwe draadjes aanbrengen.

### **Casus 6**

58 jaar, vanaf eerste tandartsbezoek kleine mond en scheve kaak. Poetsen ging niet goed, veel kaakontstekingen en kanaalbehandelingen. Op advies elektrisch gaan poetsen. Door het vier keer per jaar te laten schoonmaken door mondhygiënist is de mond gezonder en gaat het beter. Er zijn zelden ontstekingen meer. Nadeel is dat kosten voor eigen rekening zijn.

### **Casus 7**

Dochter 6 jaar, volop aan het wisselen, al 3 kiezen door, grote voortand aan kant wijnvlek. Bult op tandvlees, tandarts gaf aan dat het erbij hoort door het wisselen. Ze heeft er geen last van.

Het lijkt dat tandarts dit goed heeft. Zolang het geen klachten of pijn geeft, is het geen probleem. Anders is het verstandig om contact op te nemen. Advies is om rond 7,5 jaar bij de orthodontist langs te gaan. Als je vroeg wisselt en het lastig is om het schoon te houden, kan dit wat vroeger.

### **Casus 8**

Vergroeiing van de lippen: doet de kaakchirurg hier wat aan of is dit het werk van de plastisch chirurg?

Dit hangt af van locatie van de zwelling. Meer in de mond kaakchirurg, meer aan huidzijde wordt consult plastisch chirurg gevraagd.

Via de poli kan een videoconsult worden aangevraagd. Beide specialisten kunnen dan gezamenlijk kijken en doorverwijzen naar juiste specialist.

### **Casus 9**

Dochter 8 jaar, 2 jaar geleden gevallen met fiets, op haar tanden. Hierdoor toevallig bij orthodontist terechtgekomen. Tand getrokken omdat hij achteraan in gehemelte stond en rechtgezet. Op 7-jarige leeftijd naar orthodontist in Leuven, starten met losse beugel om kaak symmetrischer te krijgen. Zal hele leven orthodontie nodig hebben.

Is losse beugel nu nodig? Mondhygiëne is niet makkelijk. Durft op foto's niet te lachen. Poetsen en spreken is lastig.

Door groei wordt haar kin asymmetrischer, wijnvlek aan linkerkant. Tand komen sneller door aan aangedane zijde. Door beugel wordt dit enigszins geremd. Orthodontist bevragen wat precies de functie van de beugel is.

### **Tandarts met ervaring**

Mensen die niet in de buurt van Rotterdam wonen: kunnen ze naar eigen tandarts gaan als die nooit van SWS heeft gehoord? Of waar kunnen ze anders terecht?

Sommige tandartsen gaan zelf op onderzoek uit, er zijn er ook die gewoon gaan behandelen. Wel verstandig iemand te vinden die ervaring heeft of moeite wil doen om hier informatie over op te vragen. Door heel Nederland zijn centra voor bijzondere tandheelkunde. Zorgverleners kunnen ook contact met Rotterdam opnemen voor informatie.

Een zusterorganisatie heeft gevraagd of zij het artikel uit de nieuwsbrief over mogen nemen. De auteurs hebben hier geen bezwaar tegen.

Willemien bedankt de sprekers namens de vereniging voor de organisatie van dit webinar. De deelnemers vonden het heel waardevol. De sprekers hebben het graag gedaan.